

accessio cedit principali – LR 20, k122/123, k147	dodatek pripade glavni stvari (gre za trajno povezavo)
accessio est principalis obligationis	postranska obligacija zagotovi iztožljivost glavne
adversus hostem æterna auctoritatis – k162	nasproti tujcu traja odsvojiteljevo jamstvo neomejeno dolgo - tujci namreč ne morejo priposestevovati
affirmanti incumbit probatio – LR 27	Dokazovati mora tisti, ki nekaj trdi.
aut cavere aut carere – k185	ali dati varščino ali stvar izgubiti
audiator et altera pars	Naj se sliši tudi druga stran. (V tem je kontradiktornost postopka - možnost pritožbe oz. ugovora)
casum sentit dominus – LR 41, k244	naključje trpi lastnik (škodo, ki je nastala po naključju, trpi lastnik, to je tisti, v čigar premoženju je nastala. Izjemoma je nekdo lahko prevzel krivdo za naključje, nikoli pa za višjo silo; naključje preide tudi na upnika, ki pride v zamudo)
casus a nullo præstantur – k244	za naključje nihče ne jamči
coelebs nihil capit – d21	coelebs (neporočene osebe) ne morejo dedovati (niso capax) – po Augustovi zakonodaji
compensatio compensationis non datur – LR 48	Pobotanje pobota ni dopustno. (Tožnik ne sme izigrati toženčevega pobota s tem, da bi repliciral pobot)
concursum duarum causarum lucrativarum – k354, d29	če ima upnik terjati določeno stvar iz nekega neodplačnega PP (npr. volila), pa jo medtem pridobi od istega dolžnika iz nekega drugega neodplačnega PP (npr. kot darilo), ne more na podlagi prvega PP terjati ne stvari ne njene vrednosti
diei adiecto pro reo est – LR 70	določitev izpolnitvenega časa je v prid dolžniku (upnik ne more prej terjati dolžnika, dokler ne poteče rok)
dies interpellat pro homine – LR 70	čas opominja namesto človeka (dolžnik zapade v zamudo po izteku roka, ne da bi ga moral upnik k temu opomniti, če je izpolnitveni čas koledarsko določen)
dies ultimus coeptus pro iam completo habetur	rok je že izpolnjen, brž ko napoči zadnji dan
diligentia quam suis rebus adhibere solet	skrbnost, ki jo kaže v svojih lastnih zadevah
dolus semper præstat	za naklep se vedno odgovarja (stranki z dogovorom ne moreta izključiti odgovornosti za naklep)
duæ res sunt in obligatione, una est in solutione	dolgovana sta dva predmeta, vendar tako, da je treba izpolniti le enega (alternativna obligacija)
exceptio doli bonæ fidei iudiciis ipso iure inest – k331	v tožbah bonæ fidei mora sodnik exceptio doli upoštevati tudi, če ni uvrščena v tožbeni obrazec
falsus in uno, falsus in omnibus	zlagan v enem primeru, zlagan v vseh primerih
finis sollicitudinis ac periculi litium – k162	konec skrbi in nevarnosti pravn (= priposestvanje)

ignorantia facti non nocet	nepoznavanje dejstev ne škoduje
ignorantia iuris nocet	nepoznavanje prava škoduje
ipso iure compensatur	upnikova terjatev in nasprotna dolžnikova terjatev se med seboj ukinjata kolikor se krijeta – pravilo, ki ga je postavil Justinijan
imposuibilium nulla obligatio est – LR 111	obveznost glede nemogočega je nična (predmet obligacije mora biti načeloma samo to, kar je mogoče izpolniti)
invitus nemo rem cogitur defendere – k173	proti svoji volji ni nihče primoran, da stvar brani
iudex debet innocentiam partis quærere, etiam si se non defendat – k41	sodnik mora raziskati razloge za strankino nedolžnost, tudi takrat, kadar se stranka sama ne brani
ius utendi et abutendi re sua quatenus iuris ratio partitur – k128, d5	lastnina je pravica svojo stvar rabiti in zlorabiti, kolikor to pravo dopušča
lex posterior derogat legi priori – LR 140	Poznejši zakon razveljavlja prejšnjega (gre za t.i. derogacijsko klavzulo).
magna culpa dolus est	velika malomarnost je naklep (po Justinjanovem pravu)
mala fides superveniens (non) nocet – LR 147	naknadna zla vera (ne) škoduje. (Pravilo pri priposestvanju in odstopanje od tega v rimskem in občem pravu)
minima non curat prætor – k105, k331	pretor se ne meni za malenkosti
nasciturus pro iam nato habetur quotiens de commodis eius agitur – LR 157, k86, d3	kolikor gre za njegove pravice, se zarodek šteje za že rojenega.
ne bis in idem	ne dvakrat o isti stvari
nemini res sua servit	ni mogoča služnost na lastni stvari
nemo alteri stipulari potest	nihče si ne more dati obljubiti za drugega (neveljavna je stipulacija v prid ali breme tretji osebi)
nemo plus iuris ad alium transfere potest, quam ipse habet – LR 165, k84, k144	Nihče ne more prenesti na drugega več pravic, kot jih ima sam - temeljno načelo vseh izvedenih (derivativnih) pridobitvenih načinov.
nemo pro parte testatus, pro parte intestatus decedere potest – d5, d17	Za nikomer ni mogoče dedovati (dobesedno: nihče ne more umreti) delno po oporoki in delno po zakonu
nemo sibi ipse causam possessionis mutare potest (LR 166, k135)	nihče ne more sam sebi spremeniti (pravnega) temelja svoje posesti (ni bilo mogoče postati iz detentorja-imetnika posestnik)
ne ultra alterum tantum – k237	ne več kot je mogoče (obrestovanje se ustavi, ko obresti dosežejo višino glavnice)
nomina ipso iura divisa – LR 169	terjatve so razdeljene po samem pravu (terjatve in obveznosti so porazdeljene ipso iure in sorazmerno z dednimi deleži)
nuda voluntas domini sufficit ad rem transferendam – k136	samo lastnikova volja zadošča za prenos stvari.(pri izročitvi na kratko roko (corpore kot imetnik že imel, zato manjka še animo)
omnis condemnatio pecuniaria est	Pravilo klasičnega prava, da se vsaka

	obsodba glasi za denarni znesek (=vsaka obsodba je denarna)
orbis dimidium capit – d21	Poročena oseba brez otrok (orbis), lahko dobi samo polovico dedne naklonitve (August)
pacta sunt servanda	dogovore je treba spoštovati (to načelo je objavil pretor v svojem ediktu, da je zavaroval stranke)
pecuniæ creditæ bona debitoris, non corpus obnoxium esse – k223	načelo, naj zahtevajoči upnik raje poseže po dolžnikovem premoženju, kakor pa po njegovi osebi
periculo meo crede	na mojo nevarnost kreditiraj (gre pri mandatu - kreditno naročilo; mandatar ima na voljo actio certæ creditæ pecuniæ)
periculum est emptoris perfecta emptione – LR 183, k281	nevarnost je kupčeva, odkar je kupna pogodba perfektna.
per pactum conventum	s sklenjenim dogovorom (se ustvari hipoteka)
pignoris causa indivisa	predmet zastave je nedeljiv
plus cautionis in re est quam in persona	več varnosti je v stvari kot v osebi
plus valere quod agitur quam quod simulate concipitur	več velja tisto, kar je hoteno kot tisto, kar je simulirano (simulirani pravni posli so neveljavni) - po Just.
præ dia vicina esse debent	gospodujoče in služeče zemljišče morata biti v neposredni soseščini, da je mogoče uspešno izvrševati služnost (javna pot ali zemljišče ki je med dvema zemljiščema se ne šteje)
precarium rei suæ non est – k142	Prekarija na lastni stvari ni.
pretium autem certum esse debet – k279	Kupnina mora biti določena (ali vsaj določljiva)
prior tempore potior iure – LR 191	kdor je prejšnji po času nastanka, je trdnejši po svoji pravici. (več zastavnih pravic na isti stvari - starejša zastavna pravica ima prednost pred mlajšo)
quantum facere potest	kolikor zmore (izjemno omejuje rimsko pravo dolžnikovo jamstvo - jamči z vsem svojim premoženjem vsem svojim upnikom - beneficium competentiae - pravna dobrota, ki pusti dolžniku nujno premoženje za preživetje)
quidquid dare facere oportet ex fide bona	karkoli mora toženec zaradi te zadeve dati ali storiti tožniku po načelu dobre vere in poštenja (v tožbenih formulah se sodniku nalaga, naj obsodi toženca le tedaj in na toliko kolikor to ustreza načelu dobre vere in poštenja)
quidquid N ^m N ^m Q ^o A ^o dare facere oportet	karkoli je treba da toženec da ali stori tožniku (pri actio incerti ex stipulato - sodnik je moral najprej ugotoviti, kaj je toženec dolžan tožniku)
qui tacet (ubi loqui debuit ac potuit) consistere videtur – LR 206, k64	kdor molči, se zdi da pritrjuje (kjer (tj. ko) bi moral in mogel govoriti)
quod de meo tuum fit	kar od mojega postane tvoje (pri posojilni pogodbi)
quod sine die debetur, statim debetur	kar je dolgovano brez izpolnitvenega

	dneva, je takoj dolgovano
quod vi metus causa gestum erit, ratum non habeo – k332	ne bo veljavno kar je sklenjeno iz strahu
regula est iuris quidem ignorantiam cuique nocere, dacti vero ignorantiam non nocere – k48	pravilo je, da pravna zmota vsaki stranki škoduje, dejanska pa ne
superficies solo cedit – LR 236, k121, k147, k206	kar je z zemljiščem trdno spojeno pripada zemljišču (stvar - zemljišče)
semel heres, semper heres – LR 225, k71, d13, d30, d31	enkrat dedič, vedno dedič
semper qui dolo fecit, quo minus haberet, pro eo habendus est, ac si haberet – k173	vedno mora tisti, ki je nepošteno napravil, da stvari nima, veljati za takega, kakor da bi jo imel
servitus fundo utilis esse debet	služnost mora biti koristna zemljišču
servitus in faciendo consistere nequit – LR 228	služnost ne more obstajati v storitvi
servitus servitutis esse non potest	služnost ni mogoča na služnosti
servitutibus civiliter utendum est – LR 228	služnost je treba izvrševati kulturno in obzirno
si convenerit dolum non esse præ standum	če je bilo dogovorjeno, da se za nepoštenje ne jamči - to je nemogoče
socii mei socius meus socius non est	družbenik mojega družbenika ni moj družbenik
soluta pecunia repeti non potest	izpolnjenega denarja ni mogoče terjati nazaj (naturalna obligacije)
species perit ei cui debetur, genus perire non consetur – LR 233	individualno določena stvar propade tistemu, komur je dolgovana, medtem ko se šteje, da po vrsti določena stvar ne more propasti
spoliantus ante omnia restituendus – k143	noben toženec ni bil dolžan, da bi se s spoliantom spustil v katerokoli pravdo, preden mu spoliant ni vrnil ugrabljenih stvari
suæ rei emptio non valet	nakup lastne stvari ne velja
substitutus substituto, substitutus instituto – LR 235, d14, d30	substitut substituta je substitut postavljenega dediča (če je več substitutov, je vsak od njih substitut postavljenega dediča, če odpade vmesni substitut)
tot gradus quot generationes – k99	Toliko stopenj sorodstva, kolikor rojstev. Če gre za sorodstvo v nvprični liniji, sta sorodnika v tisti stopnji sorodstva, kolikor je med njima rojstev. Če pa sta v sorodu v stranski liniji, kolikor je rojstev med vsakim od njiju in skupnim prednikom.
traditionibus et usucapionibus dominia rerum, non nudis pactis transferuntur – k156	lastninske pravice na stvareh se prenašajo z izočitvami in priposestvovanji, ne pa s samimi dogovori (pakti)
una res est in obligatione, duæ sunt in solutione	dolžnik dolguje neko določeno dajatev, namesto nje pa sme dati neko drugo dajatev (facultas alternativa - možnost nadomestitve; læsio enormis - nadpolovično prikrajšanje -kupec je kupil stvar pod polovično ceno...)

usuræ usurarum	obrestovanje obresti (prepoved velja, ko se neplačane obresti pretvorijo v novo glavnico, ki se potem obrestuje ali pa ko se obresti prištejejo h glavnici in se nato povečuje povečana glavnica)
ut inter bonos bene agier oportet et sine fraudatione	kakor je med dobrimi treba ravnati pošteno in brez goljufanja (gre za opis poštenega dejanja)
volenti non fit iniuria – LR 260	Tistemu, ki to hoče se ne godi krivica. (Tisti, ki privoli v kršitev pravice, se pravica odreče)
voluntas testatoris ambulatoria est usque ad vitæ supremum exitum – d11	Volja oporočitelja je spremenljiva vse do poslednjega trenutka (dobesedno: konca njegovega) življenja
»Obligatio est iuris vinculum, quo necessitate adstringimur alicuius solvendæ rei secundum nostræ civitatis iura.« – Justinijanove institucije	»Obligacija je pravna vez, po kateri smo nujno zavezani, da izpolnimo neko reč po veljavnem pravu naše države.«
»Obligationum substantia non in eo consistit, ut aliquod corpus nostrum aut servitutem nostram faciat, sed ut alium nobis obstringat ad dandum aliquod vel faciendum vel præ standum« - Paulus	»Bistvo obligacije ni v tem , da bi neko stvar ali služnost napravila za našo, ampak (v tem), da nam drugega (človeka) zaveže, da (nam) nekaj da, stori ali (za nekaj) jamči.
Si intestato moritur, cui suus heres nec escit, adgnatus proximus familiam habeto. Si adgnatus nec escit, gentiles familiam habento. (Zakonik XII plošč)	Če je umrl brez oporoke (tisti), ki ni imel suus heresa, naj ima (njegovo) premoženje najbližji agnat. Če nima agnata, naj imajo premoženje gentili (familia – kar je pod oblastjo družinskega očeta, v tem primeru njegovo premoženje)